

SCANDERBEGUS
id est
CARMEN ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΟΝ
de
GEORGII CASTRIOTI
quondam Epirotarum Principis
fortissimi & Christianorum adversus Turcas
defensoris acerrimi natalibus vita &
morte.

antehac

*in Schola Lubecensi exercitij causâ discipulis pro-
positum, nunc verò auctum & majori studio ela-
boratum*

à

JACOBO KOCKERT
LUBECENSI Scholæ patriæ
Subrectore.

II. diss. A
, 53

LUBECÆ
Impressum Typis JOHANNIS MEIERI

Impensis, ALBERTI HACKELMANNI. Anno 1647.

Coll. Sist. A. 82 (53).

SACRIFICIUS

CARMEN EXTRAMM

HERCULES CARMEN

HERCULES CARMEN

HERCULES CARMEN

HERCULES CARMEN

HERCULES

HERCULES CARMEN

HERCULES CARMEN

HERCULES CARMEN

HERCULES CARMEN

HERCULES CARMEN

HERCULES CARMEN

MAGNIFICIS, NOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS
CONSULTISSIMIS, CLARISSIMIS ET
Prudentissimis Viris

DNIS

CONSULIBUS

SYNDICIS

SENATORIBUS

ET

SECRETARIIS

INCLUTÆ REIPUB. LUBECENSIS

DOMINIS EVERGETIS AC PATRONIS

suis plurimum honorandis

S. P. D.

a 2

PRO-

PROÖMIUM.

GUl anno abhinc decimo quar-
to, Magnifici, Nobilissimi; Am-
plissimi Consultissimi, Clarissimi
& Prudentissimi Viri, Patres Patri-
æ & Mæcenates omni observantiâ
& studio ætatèm colendi, animad-
verterem, inter alias officij, cui tum
præficiebar, partes hoc etiam ne-
gotij mihi dari, ut Poëtica juventu-
ti literarum studijs operatæ publi-
cè proponerem, sanè, si quod res
est, fateri velim, non gravatè, sed
potius cum quadam animi volu-
ptate

-019

5 5

ptate hanc provinciam capiebam.
Etsi enim facile intelligebam, quām
perexiguam divinæ hujus artis co-
gnitionem hacerrem, aliquatamen
me consolatio sustentabat , quod
memineram , me non modò illius
cupiditate indè usque; à primordio
adolescentiæ captum atque inflam-
matum , verūm etiam nonnullis
Præceptorum meorum ac inpri-
mis CL. viro Johanni Kirchman-
no ^{τῷ μακαρεῖ τῷ} industriam qualemcunque
in hoc studiorum genere id ætatis
à me adhibitam si non multūm, ali-
quatenus certè probatam fuisse.
Itaque ex illo tempore, quo fungicæ.

pi hoc munere, non modò discipu-
lis meis omnium latinorum Poëta-
rum antistites & clarissima lumina,
Virgilium & Horatium, quantâ po-
tui fidem maximâ, me explicasse scio,
sed usum etiam horum & imitandi
modum ostendi propositis exerci-
tijs quâ sacris quâ profanis, Gno-
mis, Emblematis, Ænigmatibus, E-
pigrammatibus, Fabulis alijsq; car-
minibus, quibus vel natales alicujus
vel nuptias celebrare, vel amicos
peregrè abeuntes prosequi, vel ali-
cundè discessuri extremum vale fa-
miliaribus nostris dicere, vel è
Scholâ discessuri gratias Præcepto-
ribus

19

ribus agere, vel victoribus hostium
gratulari, vel DEI erga genus homi-
num universum beneficia ac lau-
des deprædicare, vel eidem probe-
neficijs, & in primis ex morbo re-
creati pro recuperatâ sanitate gra-
tias agere, vel honores Magisterij
aut Doctoratus alijs gratulari, vel
viventium respulchrè laudabiliter-
q; gestas describere, vel deniq; mor-
tem & funera clarorum virorum
cohonestare consuevimus. Etsi au-
tem horum fere omnium generum
aliquam multa discipulis exempla
proposui, sequutus magni illius viri
Julij Cæsaris Scaligeri filum ac me-
b tho-

thodum, quam in divinis dñe Póé-
tical libri stradidit, unicum tamen.
eorum hoc anno fusiùs pertractare
cæpi, nempe ^{εγκαταστάσιον} agens de vita ac
rebus præstrenue feliciterq; gestis
à GEORGIO CASTRIOTO. Cu-
jus herois vitam omnem Marinus
Barletius non ignorati nominis hi-
storicus libris olim complexus est.
Horum inspiciendorum si copia
mihi fieri potuisset, id quod se penu-
merò in optatis sed frustrà habui,
magno equidem adjumento mihi
adhoc pōéma amplificandum fuif-
sent. Epitome tamen istius historici
à Georgio Bartholdo Pontano o-
-odi lim

lim publici juris facta, commodum
accidit, ut ad manus meas perveni-
ret, operâ Rev. & Clariss. Viri Dn.
M. Adami Helmsij Pastoris inter
Ecclesiaſtas Lubecenses Scnioris &
primarij, Fautoris & amici mei ſin-
gularis. Ex hac igitur aliquo lectio-
nis compendio, nullo tamen, ut o-
pinor, dispensio veritatis argu-
menta præliorum ac cæterarum
plerarumq; rerum, quas carmine
persequutus sum, pro instituti mei
ratione petivi. Hujus autem non
tantum laboris mei, & temporis,
quod in illo carmine confiendo
consumpsi, sed etiam omnis prope-

b 2

modum

modum antea cœtæ vitæ satis ma-
gnum uberemq; fructum eo ipso
cepisse mihi videbar , quod nuper,
cum illud Poëma in Auditorio pu-
blico pronunciarem , multi ve-
strum, qui tum aderant, tantâ hu-
manitate & attentione me audie-
bant, ut singularem illorum & erga
ludum nostrum literarium & erga
me benivolentiam & favorem faci-
lè perspicerem. Quid enim ferè un-
quam exoptatius mihi, quid hono-
rificentius accidere potuit, quam à
tot clarissimis viris tantâ æquani-
mitate & attitione audiri, & vestrâ
luce obscuritatem meam illustrari?

tribonii

s d

Ejus

Ejus igitur beneficij memoriam in
animo meo gratam ac sempiter.
nam conservabo

Ετιθεσται μέν καὶ μοι φίλω γάναζ ὁράμα.

Cæterum etsi multò satius for-
tasse fuerat , hunc tenuem ingenij
mei perquām mediocris foetum in-
tra parietes privatos retinere , vel
eò, ubi cervicornua solent, abjice-
re , quām in lucem adspicuumq;
proferre, & censuræ doctissimi hu-
jus seculi exponere, quòd verear, ne
paucis gratus, multis approbatione
indignus , alijs ne adspectu quidem
ac consideratione dignus videatur,
quædam tamen minimè levia rati-

b 3 onum

onum momenta, ut illum in publicum prodire paterer, me impulerunt. Præter enim quām quōd non nulli clarissimi viri mihi, ut id facerem, autores & hortatores fuerunt, vestrâ etiam, Magnifici, Nobilissimi, Amplissimi, Consultissimi, Clarissimi & Prudentissimi Viri & Fautores submissè colendi, addo & discipulorum meorum causâ id faciendum putavi.

Nam ad discipulos quod attinet, volui hoc modo quasi calcaribus quibusdam ad Pœseos studium incitare illorum animos, è quibus etsi non pauci laude dignam in hoc stu-

mutto

e d

di

diorum genere operam ponunt,
quorundam tamen oscitantiā ma-
ximo cum dolore animi sēpē depre-
hendimus. Qui sanè rerum utilium
tardi provisores si per ætatē aut in-
telligerent aut satis perpendererent,
quæ sit hujus discipline necessitas
ad comparandam solidę eruditio-
nis quasi supellec̄tilem, quanto ea-
dem fructus in vitâ communi utili-
tatesq; pariat, quām mirificā deniq;
eāq; liberali cū delectatione animi
sit conjuncta, tantam rem sine con-
troversiâ tam negligenter acturi
non essent. Nā ut ab eo, quod ad ne-
cessitatem pertinet, potissimum ex-
ordiar,,

missus

diar, illud asseveratione omni confirmare non verebor, cognitionem Poëtarum cùm ad omnes disciplinas atq; artes tum vel maximè adeloquentiam, cui proxima cum Poëtic cognatio est, & cujus studium Muſarum alumnis præcipuè cordi esse debet, omnino requiri. Unde & veteres probatæ prudentiæ viri Poëtam solum sapientem appellare non dubitarunt, & Romanæ eloquentiæ parens ob ius iuridil psc Ille super Gangen super exauditus riuß 103 & Indos mst 61 hoyon + ond Marcus Tullius Poëticen ita docet Oratori esse utilem, ut perfec-
tisib[us] Etam

Etam sine cā eloquentiam nullam
esse disertè affirmet. Et quæ-
nam, quæso, verborum lumina, quę
numerorum in sententijs periodis-
q; vel incipiendis vel terminandis
ratio, qui dicendi flosculi ac elegan-
tiæ apud Oratores ullibi extant,
quarum non plurima in Poëtis mul-
tò jam antè, quàm ab illis copiose
sapienterq; loqui oratores didice-
runt, exempla inveniantur? Nam
quid dicam de pronuntiandi ratio-
ne & legitimâ syllabarum sive cor-
reptionis sive extensione? Quæ sane
si quis absq; divinâ hac arte addisce-
re postulet, nihilo plus agat, quàm si

c

jun-

--jungat vulpes & mulgeat hircos.

Ecquem enim tam imperitum
aut tam temerarium esse existima-
bimus , qui ullum veterum Poëta-
rum vel paucas saltem ejus pagella
ita selecturum speret, ut non in pro-
nuntiando syllabæ alicujus modulo
graviter interdum hallucinetur , &
peccet in legem pedariam , si id ne-
sciat, quod una docet Poëtice, quæ
accentuum ratio sit, quæ syllabæ in-
tendendæ, remittendæ, producen-
dæ, corripiendæ esse videantur? Ne-
q; enim audiendus nobis est hac in
parte magni ceteroquin nominis
JCtus Bartolus, quem aliquando di-

xisse

xisse accepimus, de versibus non la-
borare Jureconsultum. Dixerit au-
tem hoc Bartolus illo barbaro, quo
vixit, evo, & quasi Augię stabulo nō-
dum repurgato, ac vel pro re sibi
honorificā id ipsum duxerit. Nunc
certè in tantâ literarum luce longè
alia estratio, nec quisquam harum
rerum scientiā carere ullo pacto po-
test, nisi se planè rudem igna-
rumq; literarum haberi desideret.
Quod si fructus, qui ex veterum
Pōētarum scriptis percipiuntur,
consideremus, multò magis il-
los amandos esse ac colendos
judicabimus. At quis fructus? Est

Poësis veluti Philosophia quædam,
quæ quodvis genus mortalium sa-
luberrimis veræ sapientiæ præce-
ptis ad communem vitam illiusq;
honestum cultum pertinentibus e-
rudit. Undè eos Plato sapientiæ
Patres & Duces appellavit, & anti-
qui hoc nomine tām ipsos quāmi-
pforum scripta summo in honore
ac pretio semper habuerunt. Quod
quidem dubium esse nemini potest
vel Homerum & Virgilium solum
at quos viros! quantos Poëtas! intu-
enti. Homeri quidem Iliada Ale-
xander Magnus, quòd ex eâ pluri-
mum sapientiæ, consilij, virtutis,
Poët hauri-

hauriret, ab ineunte pueritiâ, si tan-
ti regis magistro & Philosophorum
principi credimus, in manibus dies
noctesq; ferè habuit, eamq; rei mi-
litaris viaticum crêbris appellavit
sermonibus. Quamobrem, Dario
ingenti prælio victo, cum è thesau-
rise ejus arcula ipsi aurea afferretur,
alijq; aliud in illâ asservandum con-
tenderent, Minimè, inquit ille, sed
detur custodiæ Homeri. Virgilio
quantum tribuerit omnis posteri-
tas, longum foret hic persequi. U-
nus Alexander Severus imperator
laudatissimus verbis meis abundè
fidem fecerit. Qui illum non modò

Poëtarum omnium Platonem cre-
brò nominavit, sed etiam sic assidu-
è ejus carmina in delicijs, atq; in
promptu semper habuit, ut dormi-
ens sub cervicali, non secus ac sum-
mi precij thesaurum custodiverit,
quomodo & Homerilibros ab Ale-
xandro M. asservatos esse constat.
Neq; id injuria. In divina enim Æne-
ide lectori vivum quasi & omnibus
numeris absolutum simulachrum
ante oculos proponit religiosissimi
fortissimi prudentissimi Principis,
quisit, ut de Lollo Venusinus Poë-
ta cecinit,

secun-

-- secundis

Temporibus dubijsq; rectus,
qui cultu | numinis divini & pie-
tate in parentes nihil prius nihil
antiquius sibi habendum putet,
cui deniq; exploratum sit, quid se-
qui, quid vitare in omni negotio-
rum varietate & rerum commuta-
tione debeat.

Ex his perspicuum est, quanto
cum fructu conjunctum sit, cum a-
lios tum in primis juventutem o-
ptimarum artium studijs mancipa-
tam Poetas assiduè legere, ut ab ijs
sapientiae præcepta hauriat. Quæ
quidem illi non austerâ & tetricâ
qua-

quadam ratione sed singulari cum
delectatione animi liberis atq; inge-
nuis hominibus dignissimâ tradunt
& propinant.

-- veluti pueris absinthia tetra-
medentes

Cum dare conantur, prius oras po-
cula circum

Contingunt mellis dulci flavoq; li-
quore,

Ut puerorum ætas improvida ludi-
ficitur

Labrorum tenuis, intereâ perpotet
amarum

Absinthi laticem, deceptaq; non
capiatur,

Sed

Sed potius tali facto recreata vale-
scat.

Cum enim numeris ac modis
quas if certis quibusdam legibus alli-
gata Póétarum oratio verborum
suavitatem & elegantiam cum re-
rum dignitate temperet, quid mi-
rum , si optimorum quorumlibet
hominum mentes salutaribus illo-
rum monitis ac præceptis hòc avi-
diùs inhient?

Quapropter si Philosophia per
se ipsa magnificienda est, quòd vi-
tam civilem gubernat, quòd vitio-
rum fibras evellit, quòd virtutum
omnium semina animis hominum

d in-

inserit, quanto rectius hanc laudem
suavissimis Poëtarum monumentis
tribuendam arbitramur , sub qui-
bus & ipsis Philosophiæ mysteria,
non secus ac sub pampinis uvæ de-
litescunt? Ad hujus igitur tam præ-
claræ artis amorem studiumq; ut a-
dolescentum animos incenderem ,
visum est faciendum , ut han clucu-
bratiunculam meam ad commu-
nem usum in publicum emitterem.

Vobis autem, Magnifici, Nobi-
liss., Ampliss., Consultiss. Clariss. &
Prudentissimi Viri, Fautores pl. co-
lendi, cur hoc carmen quamvis nec
ingenio perfectū nec industriâ satis

ela-

elaboratum, sed tumultuariâ ope-
râ & succisivis horis inter varias oc-
cupationes confectum inscribe-
rem, cum aliæ complures tum eti-
am hę causæ fuerunt, ut & laborum
meorum Scholaisticorum speci-
men qualequale vobis darem, & in-
numeris atq; omni prædicatione
majoribus vestris in me meritis vel
minimam non gratiam sed gratiæ
umbram referrem. Rogo itaq; ve-
hementer etiam atq; etiam, ut hanc
magnæ erga vos observantiæ me-
æ gratiq; animi exiguum tesseram
hilari ac benigno vultu accipere, &
quâ me hactenus complexi fuistis,
eāde cætero quoq; benvolentiam

mihi conservare dignemini. Quæ
si a vobis impetravero, ad priora
vestra in me merita non mediocris
accedet cumulus, & mihi ad alia,
quæ majoris studij & curæ sint,
cum bono DFO, periclitanda, ala-
critatem addetis. Quod reliquum
est, DE U M O P T . M A X . supplex
ex animo veneror & oro, ut vos u.
niversos ac singulos, qui ad inclytæ
hujus Urbis clavum magnâ cum
laude jam sedetis, & totam Rem-
pub. cui præestis, adeóq; Ecclesiam
Scholamq; nostram ab omnibus
incommodis pro suâ benignitate
diu feliciterq; tueatur, & faxit, ut in

af-

afflictâ tot tantisq; bellorum tem-
pestibus Europâ ac in primis Ger-
mania nostra nunc tandem
fera munera militiâi
Per maria ac terras omnes sopia-
quiescant.

Dabam LUBECÆ 4. Kalendas
Decembreis. Anno æræ Christia-
næ CIC IC C XLIII. exeunte , cujus
& finem & sequentium quâmplu-
rimorum curriculum sine inter-
missione secundissimum vobis
comprecor.

*Magnif. Nobilit. Vestras
submissè colens*

Jacobus Kockert.
d 3 Ja-

ביהוה

JACOBUS KOCKERT LUBECENSIS LECTORI BENIVOLO

S. P. D.

ET si nonnulli Philosophorum gloriam appetendam esse negaverunt, omnium tamen recte judicantium & acetum, quod ajunt, in pectore habentium testimonio comprobata est sententia, nullum amplius, nullum honestius virtutis præmium esse, quam gloriam. Meritò igitur sapientissimus mortaliū non Apollinis sed DEI ipsius oraculo judicatus Rex Salomon Proverb. 22. v. 1. ait : בבר שם מעשר רב : מכבש ומטיב חן טוב : hoc est , Exoptatior est gloria divitijs amplissimis, & gratia melior argento & auro. Neq; enim existimandum est, Herculem, Julium Cæsarem aliosq; heroas tot ac tantas dimicationes certissimo interencionis periculo subituros unquam fuisse , si, quibus vita illorum terminis circumscripta fuit , iisdem & laudem & famam suam contineri putassent. Inter omnes autem omnium ætatum ac nationum fortissimos viros , quorum egregia facinora Poëtarum vel historicorum monumentis celebrantur , nul-

nullum est dubium , quin illi sint laude & commen-
datione dignissimi , qui publicis vel Ecclcsiaæ DEI vel
patriæ suæ rationibus quàm optimè consuluerunt .
In quibus etiam jure summo numerandus est GE-
ORGIUS CASTRIOTUS Epirotarum Rex ex no-
bili regiâq; Pyrrhi prosapiâ natus Anno æræ Christi-
anæ M CCCCCIII , quem ut ipse Turcarum Rex ulti-
mus , Amurathes II. suâ lingua SCHANDER BE-
GUM , i. e. Alexandrum M. appellare solitus est , ita-
nos belli fulmen , Romanij imperij vallum , Martis
dextram , murum libertatis Christianæ non abs re no-
minare possumus . Hujus viri vitam & res plerasq;
fortiter feliciterq; gestas cum non in vulgus notas es-
se existimem , nec argumentum hoc ligato orationis
genere à quoquam pertractatum viderim aut cognos-
verim , conatus sum pro ingenij mei mediocritate ,
aut , si mavis , tenuitate inter catenatos officij mei la-
bores Heroico carmine persequi . Cui publicè in
Auditorio , quod ad D. Catharinæ est , recitando cum
diem crastinum , cum bono DEO , destinaverim , ope-
re magno te , LECTOR BENIVOLE , rogo , ut bras
horâ nonâ matutinâ dicto loco te sistere , & benignam
aurium operam mihi navare ne gravere . Ego etiam
atq; etiam pro virili enitar , ut ne memoris ac grati ho-
minis officio unquam videar defuisse . V. LUBECÆ
3. Kal. Septembreis. Anno clc lcc XLIII.

Ad virum Clariß.

JACOBUM COCERTUM

*cum
Scanderbegum*

suum ederet.

BEnè fit tibi COCERTE, benè Musis tuis
Illis politis per quam & elegantibus,
Heroa quæ potentem & invictum Duceo,
Nobis redonant, asseruntq; à livida
Oblivione carminis docti modis,
Exemplum in ingens cuncta quod discat dies,
Et quotquot armis expetunt celsum sibi
Decus parare nec tacendam posteris.
Leves amores, furtæ noctium, & genas
Roseæ puellæ pangere arguto sono,
Et ducere aures noxiâ dulcedine,
Vix res honesti carminis facta inclita
Mandare chartis, & virorum ingentium
Sonare laudes, unde magnanimus vigor
Et celsa virtus, nulla quam vis atterat,
Nullus furor fatiget innixam sibi,
Infuscat animis, hoc opus verissimum est
Vatis perennis, qualis Andini tonat
Furor sacer Maronis, aut qualis pater
Mæonius antè solvit os dignum Dijs,
Venamq; rupit, unde non tantum fluunt
Latices beati carminum potentium,
Sed universa verius sapientia
Fantes inundent uberi facundiâ.
NISI UTILE EST, QVOD AGIMOS, OMNIS LAUS PERIT.

Augustus Buchnerus.

CAR-

בָּרוּךְ הוּא יְהוָה
בָּרוּךְ הוּא יְהוָה
בָּרוּךְ הוּא יְהוָה
בָּרוּךְ הוּא יְהוָה

בעורת לרביון העולם

CARMEN DE GEORGIO CASTRIOTO, alias dicto Scanderbegio.

Rincipis eximij fortunam & fortiter actas
Res SCANDERBECHII, mirando robore
dextram
Illiis invictam , formidatamq; Tyranno
Ismario, mortemq; Ducis, crebrofq; triumphos
Fert animus canere, atq; brevi decurrere gyro.
Tu sancti assertor populi, REX virgine natus
Atq; D E O, qui cuncta tuo sub numine bella
Torques, sanguineos & amas tenuare Tyrannos,
Tu solus totusq; fave. Nam hero a celebro
Dum SCANDERBECHUM, tibilaus ea debita soli
est,

O ades huc, nostrosq; velis animare labores.
Audiathæc, semperq; animis infixa recursat
Tanta viri virtus, discatq; hinc temnere mortem.,
Quisquis avet patriam lethi de faucibus atris
Afferuisse manu, pro dilectisq; propinquis
Salvificâ & vitam pro relligione pacisci.

A

Vos

Vos quoq; quos læto præsentes lumine cerno,
Magnifici patriæ proceres, insignia mundi
Lumina, Cæsareæ decora admiranda LUBECAE,
Insignes & ab arte Viri & pietate verendi,
Quos merita in patriam & virtus, stirpisq; vetustæ
Nobilitas & amor Sophiæ super æthera vexit,
Etu, Pieridum decus, ô studiosa juventus,
Este, precor, faciles, nostroq; favete labori,
Pauperis exiles dum conor promere fœtus
Ingenij. Nec enim tantis sat idoneus actis
Conditor esse scio, vel res æquare canendo.
Quid barrum vocitare juvet, quæ parva locusta est?
Cur catulum tentem Melitæum efferre molossum?
Si tamen & micâ saliente & farre litatum
Sæpiùs est superis, si multò gratior olim
Persarum Domino palmis oblata duabus
Lympha fuit, magnis auri argentiq; talentis,
Tu quoq; doctorum delecta corona virorum,
Hos divūm ut mores & tanta exempla sequâre,
Paucis, quæ in patro mihi sunt meditata Lyceo,
Aurem adverte, humilemq; oro, ne sperne Camænā.

Est locus, Epirum Graij cognomine dicunt,
Prisca

30 V

Prisca Molosorum sedes, à Chaone Teucro
Chaoniam dixere prius, nunc barbarus arva
Turca tenet, monstrum quo nunquam tetrius orbi
Incubuit, stygijsq; nocens caput extulit undis.
Heic SCANDERBEGUS primas vagitibus auras
Hausit, Croja altos quā tollit ad æthera muros.
Qui tamen ætherio potius delapsus Olympo
Semideūmq; satus poterat de stirpe videri,
Si, vitæ fuerint quæ prima elementa, putemus.
Scilicet ad summum quos nobilis æthera virtus
Evehet, ordinibus mox adscriptura Deorum,
Indicat ominibus natura vel antè secundis.
Nascentis labijs ut apes sedisse Platonis
Constat, & eloquij specimen tetulisse futuri.
Præmonstrata fuit ceu summa potentia Cyri
Arbore, per placidam matri quæ visa quietem est.
Sic, qua rem ratione foret gesturus hic olim,
Postquam jam firmata viris adscriberet ætas,
Somnia, quæ veras æquare imitamine formas,
Eventus & amant esse argumenta futuri,
Augurio matri planum fecere secundo.
Quippè pudica, supercilij matrona severi,
Cum gravidus justo tumuisset pondere venter,
Visa sibi est squamosum immensis orbibus anguem.

A 2

Sibila

Sibila fundentem & lingua vibrante minacem.
Ex utero sensim nascentem cernere, tota.
Corporis Epirum tegeret qui mole tremendi,
In Mahometigenum caput & pertenderet oras.
Quiq; trucidatos morsu taboq; fluenti
In numeros vasta Turcas demerget alvo.
Adde quod ipsa parens rerum natura lacertum.
Nascenti gladij signarat imagine dextrum.
Argumentum ingens & non dubitabile, bello
Hunc fore conspicuum, depasturumq; profanos
Lunicolas pestis ritu immanisq; barathri.
Ergo simul cœpit natura educere terris
Hunc heroa, Duci jam tum spes ore ferebat,
Jam tum ostendebat, quam cætera fortiter ætas
Esset itura sibi, igniculi virtutis & ipsa
Militis emicuit species primore sub ævo.
Inde pedum cum firma infans vestigia primis
Institerat plantis, sunt arma crepundia, lusus,
Haftæq; sclopiq; enses, galeæq; tubæq;
Et per scuta, Ducum exuvias, reptare, cruentas.
Hæc & Amurathes dirus Mahometis alumnus
Noverat, & Famæ dispersa acceperat ore,
Quidomitis bello populis tot & inclutus actis
Audet finitimum Epiro invadere campos.

clidiæ

s

Hunc

Hunc Scanderbegi genitor, cum viribus impar.
Esse videretur, securæ fœdera pacis
Poscit, paciferamq; manu prætendit olivam..
Non tamen illa viro fuit impetrabilis antè,
Quàin pignus pacis gnatum hunc transmittereth osti.
Quo viso, enituit vis vivida mentis & ardens
Impetus ad laudem, & vultus, quos sceptræ decerent.
Tollite in astra Ducem, super æthe-
ra tollite Musæ,

Et memorate dolos, quos mens truculenta Tyranni
Surgentia ad laudum præclara tetendit Ephebo.
Quippè rudes pueri sensus & sponte sequaces
Threicios fingi ad ritus jubet arte magistrâ.
Quòd magis atq; magis iam strenuitate valeret
Mentis & ad laudem magè curreret impete læto.
Atq; ubi cernit, eum jam tum, irritamina Martis
Si mistos audire sonos lituiq; tubæq;
Cæpisset, fremere arma, & brachia tollere cælo,
A teneris grave Martis opus tolerare, manuq;
Fulgenteis gladios multo & respersa cruento,
Tangere crebra docet necis instrumenta parandæ,
Ut mente intrepidâ deinceps concurrere ferro
Disceret, ac duræ pedetentim illudere morti,

A 3

Nec

Nec non agresti vi^{ctu} tenui^q; beatum.
Vivere condocuit, canent ubi prata pruinis,
Sorbere algentes cæsasq; securibus undas,
Et cœlo firmare animum, in stipulâq; quietem.
Carpere vel mediis brumæ inter frigora sylvis.
Hortus Amuraticæ suberat conterminus aulæ
(Qualem habuit Martis tellus quondam Italacampum)
Æquoreis prætentus aquis & tractibus amplius,
Quà steterant prisco Byzantia mænia seculo.
Ludicra tyrones belli heic simulachra ciere
Assuerant, sensimq; incumbere fortibus ausis.
Pars librant hastæ connixum corpus in auras,
Pars salsum frangunt adverso pectore pontum,
Et latos tranant amnes, pars missile ferrum.
Trans finem expediunt, alij contendere cursu
Saltu alij: multis agili indulgere palæstræ
Est studium, & crudo pugnam committere cestu,
Cornipedem duris aut inflexisse lupatis.
Huc SCANDERBECHIUS , quoties sol lampada terris
Monstrabat rutilam, vestigia læta ferebat,
Primus adesse loco, postremus amabat abire,
Consilio pollens exorti & corporis auctu,
Suprà quam vitæ fert secum impuberis ætas.
Perq; cavas Thracum Duce prospectante fenestras,

For-

Fortius enitens, tanti meruisse magistri
Applausum studet & pugnæ portare brabeon.
Æquales donec tantum superexitit omnes,
Oblato, pro re natâ, certamine quovis,
Coniferæ quantum superant viburna cupressi,
Aut quantum imbellem Jovis ales adunca columbam.
Scilicet excelsæ prævidit acumine mentis,
^{a refert imperi} Nil referre magis laudem sibi Marte parantis,
Quærere quām crebrò fictæ præludia pugnæ,
Discere Gradivi præcepta, ac militis artes,
Et duro teneros operi intendisse lacertos,
Pungere vel sternacis equi calcaribus armos,
Et rigidis, quocunq; velis, flexisse lupatis.
Axe vel est medio cum Sol altissimus, ire
Millia multa viæ, multo durare per æstus
Tempora Sole cutem, nudove sub ætheris axe,
In castris tolerare hiemem, quām longa, geluq;;
Aut tortâ signata sibi loca tangere fundâ,
Aut tormenta manu displodere ritè fragosa.
Undè mares animi & bello imperterrita corda
Proveniunt, magnisq; apprimè paratibus apta.
Tollite in astra Ducem, super æthe-
ra tollite Musæ,

Quem

Quem cum prima genas vestiret flore juventás,
Ad campos, ubi Troja fuit, terramq; Cilissam.,
Quâ nulla in toto magis ora beatior orbe est,
Atq; Syros, abaco timidos imponere piscem.,
Et Tauri nemus, & Cydni sinuosa fluenta
Cærulei, Perseam interlabentia Tharson
Mittit Amurathes Stygijs dux excitus antris.
Ult Cilicas, campos Asiæ florentis & omnes,
Teq; potens Caramanne, jugo supponat aheno,
Cui tantæ fuerat gentis commissa potestas.
Jam mihi cornipedum sonus exauditur equorum ,
Sub quorum pedibus sola conquassata tremiscunt.
Jam subit & pictis dux SCANDERBECHIUS armis,
Qui totum anteiens mediosagit agmen in hostes.
Fit via vi, latèq; suo loca milite complens
Innumerous passim fulgenti demetitense.
Jam subeunt equitumq; globi peditumq; phalanges ,
Hostiles & equi transfixi corpora plumbo
In caput effusi calcantes membra regentis ,
Inq; fugam Cilices trepidâ formidine versi ,
Et passim toto lapsantia corpora campo ,
Extremi q; fragor perrumpens culmen Olympi .
Nam veluti rapidus montano flumine torrens ,
Obicibus frustra prohibentibus exit in agros ,

Cum

Cum stabulis armenta trahens segetesq; virosq;, Exesumq; latus secum volvitq; rotatq; Montis & oppositas evincit gurgite moles : Talis in obstantes Dux Epiroticus hostes Mittit equum, & quacunq; viam secat, undiq; lethi Incubat effigies, prostrataq; corpora ferro Multa jacent cumulata, solum tangentia mento. Nec prius absistit, quam cerneret arva natare, Sanguine jam Cilicum, spolijsq; opibusq; superbis Threiciam mirâ cum laude rediret ad aulam, Armaq; gaviso ferret captiva Tyranno.

Tollite in astra Ducem, super æthera tollite Musæ.

Non contenta etenim votorum hoc fine quievit Mens generosa viri, tacitis sed gloria crescens Augminibus vires diuturno cepit ab usu. Testistu, Illyricum mare, tuq; ô spumifer Ægon, Editaq; Æmonijs certamina Martia campis. Singula quæ memori tentem si condere versu, Icariæ numerum tentem comprehendere lymphæ. Pauca sed indè canam, flores ut si quis ab Hyblâ Et Libyco carpat supremas æquore guttas, Ne planè æterni maneant sub nube silentî

B

In-

Incluta facta viri fortisq; ad prælia dextra.
Namq; quis haud stupeat, magnæ quo cædis acervos
Ediderit, justas nimium commotus ad iras?
Fervidus utq; suis inimicos fuderit armis
Turcigenas, regnum repetit dum Marte paternum?
Quanquam illum terrorem inter belliq; labores
Trux Scytha sustulerat, magnisq; adjunxerat ausis.
Hoc uno, inducens animum, se vindice posse
Proferre imperia & populos contundere cunctos.
Sæpè etenim Rector terræ & stellantis Olympi
Regum conatus amat illusisse superbos.
Profectuq; facit, careant ut vota secundo,
Ipsi & dispereant, gladiosq; in propria cudant
Damna, pios astu circumretire parantes.
Sic Celebeniades proavita hæredia rursus
Cum possessori renuit concedere justo,
Suspensumq; diu malè spe lactavit innani,
Multam metu simulans, paciç; obtendit amorem,
Tum justæ accendunt invitum in prælia causæ
Epiri veterem Dominum, quò principe tanto
Concipiens dignam generoso in pectore mentem.
Debita nolenti raperet patrimonia Turcæ
Litterulas igitur fictas ubi miserat altæ
Ad proceres Croiæ (quâ nulla potentior agro

Urbs

Urbs sita Chaonio) nec opinis mænia cepit
Insidijs. Quid enim refert, num Martis aperto
Robore, seu vafris supplantes viribus hostem?
Quando, leonina haud ubi pellis sufficit, illi
Et licet & priscus vulpinam adnectere mos est.
Nec mora longa fuit, famulas huic tota tetendit
Epirus dextras, Macetūm & ditissima tellus
Sponte suâ, Ducis & gaudent adsuescere prisci
Lenibus imperijs. dominum patrem ne salutent,
Alterat ancipites duplex sententia mentes.

Tollite in asira Ducem, super æthera tollite Musæ.

Æquè animum curas nam contendebat in illas,
Ne modò quæsiti, præsenti Numine, rursus
Fascibus imperij potiretur barbarus hostis,
Ac pugnarat, eum malè partâ trudere sede.
Quippè ubi bellipotens Asiae rex cladis acerbæ
Conscius, Albanis iterum infert agmina campis,
Fulminat & bello, & cuneis Croiam undiq; densis
Concutit, amissas rursum ut sibi vindicet arces,
Uno omnes animo steterunt tela aspera contra,
Mænia tutantes, quæis SCANDERBEGIUS ipse

Vertitur in medijs, animatq; in prælia dextras,
Strenuus & pœnas inimico à sanguine sumit.
Thrëiciæ ingentes & spectat cædis acervos,
Dum trudunt muris subeuntes fortiter hostes,
Detruncantq; manus valli jam summatenentes,
Æneaq; explodunt tanto tormenta fragore,
Ut vasta intremieret domus omnipotentis Olympi.
Quis cladem illius pugnæ, quis funera fando
Explicit? Haud tamen absistit vis effera Thracum.
Protinus accitos ad sedux cogit Eous
^{x imperatores.} Induperatores, Bassas cognomine, septem.,
Bistonidum muros, fortissima nomina bello.
Quo sturmæ circum innumeræ, gens prodiga vitæ
Prælia restaurant. Cladi juvat addere cladem.,
Et glomerare manum bello, & concurrere in hostem.
Contrà Epirotæ magnâ nituntur opum vi,
Pro se quisq;: animis magnis certatur utrimq;.
Donec ad invictos prælustris adrea cessit.
Chaonas. Eo per mille sequentia tela
Proripiunt sese latrones ocios Euro.
Ergò tot impensis operum cum littus arare,
Sensit Amurates, ausis neq; fortibus hilo
Majorem capere & multo molimine fructum.,
Sævit inops animi, cuncta & per castra vagatur.

In-

Infrendens, & acerba tuens, neq; cederer retrô
Hinc furor, hinc virtus patitur neq; tendere contrâ.
Dein monitus meliora, fugam sub nocte silenti
Molitur tacito per aperta per avia cursu,^{anig x. et longius distat à via, s.l. p. e sine via.}
Et quassans caput immites exarsit in iras.
Qualis ubi clausum impastus circumdat ovile
Insidians de nocte lupus, multumq; moratus
Frustrâ inhiasse videt prædæ, dolet irrita vota,
Tristis & in sylvas, irâ stimulante, recedit:
Talis Amurathes rura Epirotica liquit.
Fallor? an & morsu digitos laceravit acuto
Ipse sibi, totaſq; manus, rapidoq; furore
Percitus indignantem animam subitò exhalavit.
Quid non ira nocens mortalia pectora cogis!

Tollite in astra Ducem, super æthera tollite Musæ.

Qui celebri tunc famâ ingens, ingentior actis
Æternis meruit decus indelebile seclis.
Cujus & emicuit prudentia robore mixta,
Imperij simulac Mahometes fræna Secundus
Monstrum horrendum, immane, sacriq; Harpyia
cruoris
Europæ atq; Asiac dira & communis Erynnis

Cepit, & impositus folio regnavit avito.
Scilicet ancipites casus & lubrica belli
Formidans, & longum optatæ pacis amore
Incensus, requiem ^{dubii} creperi à certamine Martis
Obtulit Iñmario, sancito fœdere, Regi.
Hanc & ab hoste Heros facile impetrare recenti
Quivit, & experto, qnām SCANDERBECHIUS asper
Sit tactu leo, quām caro patriantè stetisset
Dextra viri. Solitas ergò ne haud immemor artes
Exerat, oblatō suspendit fœdere bellum.
Turca sciens, temerè hanc Camarinam haud esse mo-
vendam.

Tollite in astra Ducem, super æthe- ra tollite Musæ.

Et Mahometigenæ diras indicite Regi,
Quem pòst effera' mens & habendi cuncta libido
Iustaurare jubent dubij discrimina Martis.
Principio Argolicas subigit feliciter urbes,
Et fundo vertit, quas nunc ex ordine cunctas
Longa referre mora est. Ipsæ inter iystis Athenæ.
Quod quantum extiterit damnū, memorare volenti
Lingua cadit. Quis enim lachrymis sine talia narret?
O divūm domus! ô mater fœcunda Sophorum!
Et nutrix, fæta ingenijs & moribus aureis!

Inde

Inde triumphatis felici Marte Pelasgis,
Successus urgetq; suos, instatq; favori
Numinis, & plures per vim sibi subjugat urbes.
Visa invicta diu Byzantia mænia, Graij
Quæ caput imperij steterant plus mille per annos,
Limes & Europæ communis & Asidisoræ,
Improbis infandis Mahometes occupat ausis.
Dalmata, Phryx serò sapiens, belliq; Trapezus
Laude potens, Peloponnesus, bimarisq; Corinthus
Et Lesbos, Macetumq; solum, regnataq; Magno
Rura Duci, Bactris qui cum imperitaret & Indis,
Prognasci optavit plures, quos vinceret, orbes,
Funesti imperijs armisq; subacta Tyranni
Cuncta jacent, & mille urbes, vel nomina quarum
In promptu mihi jam non sit comprehendere dictis.
Quid referam infandas cædes? quid barbara Thracum
Gesta? DEUS capiti illorum generiq; reservet!
Nec contenta tamen tantarum in cardine rerum
Stare potest Turcæ mens insatiata superbi,
Sed tot Fortunæ successibus ebria lætis
Improbatarum totum spe devorat orbem.
Esse sua, inducens animum, terraq; mariq;
Omnia, collustrat quæ cœlitùs auricomus Sol.
Illyricum Epirumq; petit, tumidusq; tropæis

Cro-

Croiam (quæ positune magis munita, manuē,
Incertum) aggreditur, portis circum omnibus instat,
Tentat & accessus & sævis fulminat armis,
Figens aggeribus tormenta fragosa, globosq;
Ferri lethiferos revomentia grandinis instar,
Et tonitru horrifico celsas sternentia tresses.
Quæ Ducis haud aliter constantia mira Molossi,
Martia cui præstò lectæ sunt robora pubis,
Excipit, actumido cautes Marpesia ponto
Othrysij furias Boreæ imperterrita temnit.
Nam tantis animis & tam præstantibus ausis
Irrupit castris, ut fulminis ocios alis
Serneret obstantes felici Marte phalanges.
Sæpius & spolijs prædaq; rediret onustus.
Tollite in astra Ducem, super æthe-
rat tollite Musæ,

Post clades ergo innumeras & fœda suorum.
Funera, fortunæ successorumq; GEORGÎ
Indolet, infectâ Scytha re conturbat, & exspes
Nequicquam ob sessâ decedit turpiter urbe.
Qualis agro fortè in medio sub vomere prensus,
Quem ve per obliquum rota transijt ærea, serpens,
Discissum inducto quam vis est corpus ab ære,

In cas-

In cassum in longos fugiens se colligit orbes.
At SCANDERBECHIUS prudens timidusq; futuri,
Secum animo trutinans, in quem quo robore certet,
Nupera Pontificis quām mors excedere bello
Impulerit multos, & in otia tuta redire,
Et nisi præsidijs atq; auxiliaribus armis
Adjutum, haud hosti dehinc posse resistere tanto,
Italiam petit & veteris palatia Romæ,
Quæ tum non totum circumspicit amplius orbem.
Montibus è septem. Fuit hoc, fuit illius ingens
Gloria, nunc urbis modò nomen & illius umbra est,
Quæ cepit latis immensum mænibus orbem,
Semirutæ moles, sem justa theatra, minæq;
Murorum, & priscis loca deturpata ruinis.
Has postquam ventum ad sedes, stipante catervâ
Servorum, leveisq; ocreas galeamq; comantem.
Indutus, chlamyde & conspectus, ad aurea PAULI
Limina Pontificis tendit, qui motus honore
Atq; gravis pietate viri meritisq; stupendis
Gratatur venientem, & magno lætus honore
Excipit, invitatq; novis succedere tectis.
Tectum augustum ingens, centum præsigne colu-
mnis
Urbe jacet, (quæ se tua Dives ò Marce sub auras

C

Magni.

Magnifica & populo venerabilis erigit ædes.)
Regali Paulis quod sumptu ad sidera nuper
Miserat, exuperans Fortunæ atq; Herculis ædem.
Hæc SCANDERBECHIUS sub splendida tecta vocatus
Suspirans tristi & supplex ita pectore fatur:
Maxime Pontificum, qui præses crederis orbi
Cœlitùs esse datus, triplici cui cincta tiarâ
Tempora resplendent, heu quæ dementia cepit
Europæ procerum mentes Regumq; potentum?
Quævè invisa Dijs discordia fascinat? ut non
Indomitîs bello tandem concurrere Turcis
Communiq; parent caput objecisse periclo?
Quin arma expedunt? certantq; extinguere junctis
Viribus, involvunt quos ijsdem incendia flammis?
Cernimus, innumeras ut vertant funditùs arces,
Captivas raptent ad stupra nefanda puellas,
Ut ferro excindant divûm delubra, sacratas
Et sedes, flammis, ut inundent sanguine campi,
Cernimus & passim, manibus post terga revinctis
Christicolas duci miserum & lachrymabile vulgus.
O quoties hostis voluit natalibus arvis
Me turbare, suis & nostra hæredia terris
Addere! sed superûm favor & mea cognita virtus,
Flosq; virûm, mecum quos fert dolor acer in hostem,

Hacte-

Hactenus incursus tanti excepere Tyranni.
Crede mihi, nos si subigat, nihil abfore, dicit,
Quin omnem Europam penitus sua sub juga mittat.
Te quoq; bellipotens Mahometis dextera Româ
(Ne dubita) & sanctâ quærerit detrudere sede,
Et cessatis adhuc? nec quisquam publica pensi
Damna habet? aut fessi tentat succurrere rebus?
O stupor! ô fatale malum! ô opprobria fœda!
Quod per ego dextram te hanc & fumantia charæ
Excidia Europæ rogo, rerum consule suumæ.
Devinci populos socialis fœdere nexus,
Ut tandem furijs surgat Germania justis
Gallusq; Hispanusq; ferox atq; Itala tellus,
Et penitus toto divisa Britannia mundo.
Durum vis aliter nequit ulla retundere Turcam.
Me juvet ô tantis ductorem adjungere rebus,
In casus vadet nemo me audentior omnes,
Qui Martis terrorem inter pugnæq; labores
Sublatus, vigi assiduo certamine miles.
Est heic est animus lucis mihi spretor & hostis
Turcarum, & vel mille animos si fata dedissent,
His Thraci instarem, captæq; opprobria vitæ
A patriâ arcerem à templis arisq; Deorum.
Sancte Pater, socia arma para, & succurre relicto,

C 2

Quem

Quem jubeth hinc properare urgens in finibus hostis.
Maturè sed opus factò est, gliscente periclo,
Exitium nespennat opes artemq; medentum.
Dixerat Epiri Dux inclutus. Ille loquentis
Os oculosq; stupens & dignam cœlite formam.
Spectat inexpletum & solio sic fatur ab alto:
Magnetimor Thracum, decus & tutela piorum.
Præsens Christicolum, caput insuperabile bello,
Quas dederit ferro strages, quæ funera Turcus,
Et quām fata meis minitetur tristia terris,
Nuntius est nostras jam pridem allapsus ad aures.
Cura sed esto procul, tantos neu finge timores,
Annibal ad portas nondum est, sunt fortia vobis
Pectora, quæq; velint lethum pro laude pacisci.
Teq; adeò antè omnes ferrum non debile dextrâ
Spargere, te belli fulmen, sanctæq; catervæ,
Quæ CHRISTO dedit in lustrali nomina fonte,
Illastrem esse Pharon, te invictum pectore & armis,
Jamdudum toto rumor percrebuit orbe,
Ipsaq; sæpè suo didicit gens Thracia damno.
Quod si, quæ nostræ sit causa caputq; ruinæ
Vis nosse? ipsa premit superorum aversa voluntas
Europam. Heu invisa Dijs Hussitica turbas
Stirps toto dat in orbe novas, ante omnia Bojum.

Quā

Quâ jacet Hercyniæ regio conermitina sylvæ.
Hæc prohibet, ne quis sanctorum numen adoret.
Præterea, illorum ve aris imponat honorem.,
Vimq; datam , negat invidiâ, mihi cœlitùs illam,,
Successor Petri, Christiq; vicarius ut sim,,
Ut terras cœlo cœlumq; innectere terris
Sacrorum virtute queam,&, si Dijs placet, almo
In grege nescio quos carpit petulanter abusus.
Adde quòd in cœno rex eodem Bojus hærens
Hæresin hanc fovet,& bellum pro gente capessit
Hussiacâ.O liceat prius hanc avertere pestem!
Quæ, vereor, ne paulatim sic augmina sumat,
Ut vix ipsa DEI mater queat esse saluti.
Quòd si hanc, auspicibus divis, extinguere flammam,
Evaleam, fugiet nostris discordia terris
Desubito, Libycus neq; nos illuserit hostis.
Ne tamen improvisa unquam pessundare Thraca
Christicolum gentem, aut Romam (quod abominor
omen)

Cingere sustineat, pro parte studebo virili,
Auxilium fessis belli conquirere rebus.
Consilium summis populi de rebus habebo,
Purpurei q; meo quam primum nomine Patres
Compellent cunctos dictis in prælia Reges.

C 3

Esto

Esto quietus, opisq; animo spem concipe certam..
Hæc ubi fatus erat, digressu dona supremo
Obtulit Heroi, atq; amplexibus oscula junxit..
Postera cùm primum claro patefecerat ortu
Purpureas Aurora fores, comitatus amicis
Dux abit urbe, & frustrà animo spem pascit opimam.
Nam Papa imprudens, in re minus esse pericli
Duxit, & in longos promissum distulit annos
Auxilium, nec pace studens finire sequestrâ
CHRISTO addictorum certamina mutua Regum,,
Nec defendendis tam de sancti agminis aris
Sollicitus, cute quām curandâ. Quippe quis hospes
Est adeò in priscis sapientum annalibus, ut non
Vejovis ingluviem benè noverit illius, ad quam
Optima sylvarum & ponti, & quæcunq; secundis
Fercula luxuries mensis inferre sùèvit,
Muræna & turdus, mulli, sumenq; suillum
Ostrea cum rhombis, acipenserē cùm decumano,
Mista assis elixa & conditanea poma
Lautitiæq; aliæ vix suffecere domandam.
Caulæ, Epicure, tuæ quem porcum quisquis obesum
Dixerit, haud procul à verâ ratione vagetur,
Sed Papæ ingluvies damni secura futuri
Tardaq; communi mens invigilare saluti

Me

Me procul à cæpto sermonis tramite duxit.
Nunc agite Epiri ad Dominum revenite potentem,
Tollite in astra Ducem, super æthera tollite Musæ.

Hic postquam Latijs rursus migraverat agris,
Regna soli bellis ardere advertit aviti,
Emathiosq; premi Croiam obsidione per agros
A duce Ballabano, quo non animosior alter
Vir fuit Ismariæ genti, neq; clarior armis.
Qui, quòd ductores septem capere arte Pelasgâ
Scanderbegiaco potuisset ab agmine, tantâ
Fortunâ elatus spirabat grandia, credens
Majorem fese, quâm fors cui possit obesse.
Adde quòd electos equitum peditumq; maniplos
Jungeret tentabat Jonimas socia agmina fratri
Non tamen hinc SCANDERBEGO fiducia cessit.
Stare hostem contrâ, ac muros defendere Marte.
Extemplo accensas bello, quasquas pote, gentes
Cogit, inaccitas armatq; in prælia turmas.
Nec magnum tamen agmen agit, magni agminis in-
star.
Ipse, sibi & crebris est gloria parta triumphis.
Jam-

Jamq; ubi certa fides, Jonimam denso agmine fratri
Tentare auxilium, sublustris tempore noctis,
Ante expectatum, lectæ cum flore juventæ
Fortiter incauto se se offert obvius hosti.
Ingentes peragunt cædes sub nocte silenti.
Proxima lerhifco ductor metit ense Molossus,
Miratiq; virum socij nec segnius illo
Pugnantes sternunt contraria pectora ferro.
Pars fugit, at Jonimas cum gnato captus Hedero est,
Quos in castra trahens spolijs Dux gaudet adeptis.
Postera jam stellas aurora oriente fugabat,
Ballabani antè oculos cum captos collocat ambos,
Territus exemplo is spes ut refecaret avaras,
Disceret & cautus fraterno evadere damno.
Qualis magnanimo prognatus Amilcare Pænus,
Antè pedes duci vinctos cum cerneret Afros,
Extinctiq; caput fratris cervice revulsum
Asdrubalis, subitis turbatus pectora curis
Mente furit, veteres Cannas oblitus honoresq;;
Obsessas arces atq; Itala regna reliquit.
Nec mora, Chaonias in rectum exire phalanges
Sensit ubi, belloq; moras concedere nullas
Ballabanus, sua fata timens stat corde gelato
Turbidus, oppositos metus & dolor armat in hostes.

Atta-

Attamen infidâ simulans spem fronte, minansq;
Hostibus, arma viros rapere imperat, ardet & irâ
His Turcarum animos acuens in prælia dictis:
O quantum refero Marti, cui Thracia curæ est,
Acceptum, nobis quòd non sperantibus ultrò
Offerat hanc pfædam, gentem, quæ sæpius armis
Devicta est nostris, & verteret terga coacta.
Fortiter ergò animis adversos tendite in hostes,
Et vos cum pavidis, hominum sub imagine, dâmis capris silvestribus
quæ in bellis di-
unter. à Virg.
in Phœnacanthus
Credite pugnare, aut lepores captare fugaces.
Obveniet certò nobis victoria læta.
Talia dum fatur, turmas ad prælia raptim
Componit, tormenta parans, hostiq; propinquat.
Interea Albanus pugnam committere Ductor
Promptus, sic socias accendit ad arma cohortes:
Este viri, obstantes ite & fidenter ^{x confidenter} in hostes,
Si CHRISTI vos tangit honor, si gloria palmæ,
O socij, effecta est nobis pars magna laboris,
Quod superest, timor esto procul. **D E U S æthere**
summo,
Auspice quo toties nobis victoria parta est,
Annuit in præsens cæptis spondetq; salutem.
His alacer dictis inflari classica mille
Iussit & explodi insolito tormenta fragore.

D

Tùm

Tum verò horrendū clamat Turci, hosticæ utrini-
Irarum parili concurrunt im pete turmæ. (què
Tela volant ritu nivis, umbrâ obtexitur æther,
Supremi q; fragor convexa irrum pit Olympi.
Missile Ballabano, trajecto gutture, telum.
(Autor in incerto est) animam rapit: o cius ille
Tangit humum mento, & versat sua sanguine mem-
Attoniti fugiunt Turci, per inhospitâ telqua. (bra.
Ad calces cunctis spes defluit: in mare saltu
Pars bona præcipitem dat sese: maxima Gallum.
Teutonaq; instantem vel sœvum sentit Iberum.
Spicula torquentem dextrâ lethumq; ferentem.
Sic rursum Eliadum fœcunda Epiros equarum.
Libera barbaricis accepit vivere signis,
Consilio tanti Ducis avertente pericla.
O factum egregium! dignumq; quod omnibus ævis
Posteritas miretur anus, celebrentq; minores.
Mos erat antiquo in Latio, castrisq; Quiritum,
Ult, si quis validis oppugnans viribus hostes,
Civem non dubia in discrimina mortis euntem.
Corporis objectu letho eripuisset acerbo,
Et nigra lanificæ produxet stamina Parcæ,
Chaoniâ caperet lectam de frunde corollam.
Quòd si tantus honos, si prœmia tanta vel unum,

Ser-

Servantes hominem manserunt, incluta nostri
Quæ Dūcis aut quales pensabunt facta coronæ?
Qui velut exortus toti novus ultior Achilles,
Europæ, & veteris ^{Regis Epini} Pyrrhi nil degener hæres,
Non tantum patrijs à finibus arcuit hostes,
Sed rapuit lethi tot civeis faucibus atri,
Ut neq; qui Libyco volvuntur in æquore fluctus,
Astra nec his celsi numero anteferantur Olympi.
Hic mihi jam spatijs immensum panditur æquor
Palmarum, vario quas SCANDERBEGUS ab hoste
Credibili plures certamine Martis aperto
Rettulit, exuvijs multis & honoribus auëtus.
O quæ dicendi seges heic mihi, quantus acervus
Nascitur ingenij si pandere vela vacaret,,
Et memorare, quibus Gallos devicerit acreis
Auspicijs, quam felici tua castra, JOHANNES,
Liligerò suboles non inficianda RENATO,
Marte fatigârit, quantos & stragis acervos
Ediderit, solio Arragonum te ut trusit ab alto.
Aut in Lunicolas quantus surrexerit hostis
Sæpius, utq; acie sub Tartara miserit unâ
Millia sena quater, pugnæ rectore Jagupo.
Ut tu, syna ferox, bis denis orbus ab illo

D 2 Milli-

Millibus, infamem fugitivo calce salutem.
Quæsieris, seroq; nimis, magnoq; dolore
Expertus, placidum pungit haud impunè leonem.,
Aut quanto Venetos successu animisq; fugārit,
Mustaphamq; Amasumq; infidum, Sebaliumq;
Atq; trucem Drebiam, cui dat solatia mortis,
Quod Magni cecidit Castroti stratus ab hastâ,
Et plures, quorum ferè nomina fama recondit.
Utq; quater denis armatum millibus acrem.
Carzabegum, totâ quo fortior Aside terra
Non fuit & multo belli vir notior usu,
Straverit, & victum impulerit sibi tendere dextras.
Neve ego te indictum nostris, Halybassa, Camænis
Transirem, Scythicæ ductor crudissime gentis,
Quem lectis equitumq; globis peditumq; ter octo
Millibus exuit, atq; fugam celerare subegit,
Sexcentasq; alias, modico quas milite campis
Reppulit immensas acies numeroq; carentes.
At vereor, ne lassa cadat sub pondere cervix,
Et benè gestafum obnubat me copia rertim.
Ac priùs auricomì circumvaga Solis imago
Percurrat cœli bissena ex ordine signa,
Prælia quam tanti Ducis & miranda per omnes
Facta modos humili sperem narrare Camænâ.

Nec

Nec si, Mœonidem Latio qui provocat ore,
Fœcundum Andini pectus mihi Vatis inesset,
Magne Heros, sit digna tuâ mea pagina laude.
At vos pro vestrâ modò pergitte sorte celebrem
Tollere in astra Ducem, super æthe-
ra tollite Musæ.

Quem non militiæ saltem diuturnior usus
Fecerat assuetum & duri patientia victrix,
Sed natura parens his aptum finxerat orsis,
Extuleratq; hominum supra mortalia fata.
Robur erat nervis humano firmius, artus
Herculeis similes & vis invicta lacertis,
Queis tantæ gladium molis torquebat in hostes,
Huic ut præter eum par esset nemo ferendo,
Neu vacuas posset dextrâ librare per auras.
Tu quoq; tamen insanum tam non tractabile ferrum.
Cernere cum totâ Mahometes, mente petisses,
Ut Byzantinâ spectasti victor in arce,
Miratus grave pondus eras, mensq; infremit ægra,
Quod versare manu Turcorum id nemo valeret,
Quo Dux Epiri vacuum per inane rotato
Confertos rupisset iter non segne per hostes,
Et cursu egisset palantes æquore toto,

D 3

Mira

Mira cano, sed nacta fidem & quæ publica fama.
Approbat. En Turcorum ultra tria millia dextrâ
Fulmineoq; hoc ense nec i demisit acerbæ,
Tempore quemq; suo aggrediens, superansq; seorsim.
O quoties laterum crates penetravit hic ensis!
Continuæ o quoties successu cædis & idem.
Intepuit, densos cum prorupisset in hostes!
O quoties capiti impactus divisit & alvum!
In nunc ostentaq; Milon robuste, lacertos,
Vir Calaber, qui vectum humeris necuisse juvencum
Crederis adducti contactum robore pugni,
Annosasq; manu solitus diffindere quercus.
Desine nunc, Thereu, miras in corpore vires
Otentare, domum ingentes è montibus ursos
Consuesti validis qui deportare lacertis,
Frustrà indignantes eluctariq; volentes.
Cesset & ille Scynis magnis malè viribus uti,
Qui densas curvare trabes, ceu vimina, latro
Evaluit, dextra celsas & agebat ab alto
Sæpius ad terram pinus, si credere famæ est.
Quos inter tantum noster caput extulit Heros,
Capreolas quantum superat vis magna leonum,
Aut ululam quantum imbellem Jovis armiger ales,
Non tamen & potuit mortis compescere vires,

Siste-

Sistere neve trium fusos ac pensa sororum,
Compulsus lethi trucis ad vadimonia sisti.
Nam quem nec cataphractus eques, non tela, nec en-
ses,
Non hostile aurum, medicatave pocta cicutæ,
Nec glomerata phalanx, neve Asis, Eoave tellus
Vicerat, in Turcas solito majora parantem,
Incluta Dalmaticæ surgunt quæ mænia Lyssi,
Cum jam post ternos hunc sexagesimus annus
Pulsaret, misero heu! artus tentahtur anhelis
Febris, in partes cuius vis improba morbi
Sic pedenterit omnes serpsit, sic languida tandem
Viscera pervasit, mors ut frustrata medentum
Omnigenas artes, consumptæ licia vitæ
Rumperet, atq; viro supremum afferret agonem.
Conjugis heic inter planctum amplexusq; suorum
Depositus Princeps, Otomanni nominis horror,
Bistonidum strages, fulmen penetrabile Martis,
Thracibus haud tergo at fortis vir pectore notus
Egregiam superis reddens animam exspiravit.
Oduram Lachesin! terris ô plaga perenne
Infligens vulnus nullo & sanabile seculo!
Nec mora, per cunctam volat illætabilis urbem.

Fama,

Fama, & finitimos subito vulgata per agros,
Excitat & lachrymas & questibus omnia miscet.
O quæ luctificæ fuit ejus noctis imago,
Qua Sol Europæ pallentibus occidit umbris!
Unica non tantum vultus urbs sumpsit acerbos,
Unica cordolum nec tellus sensit, at omnes
Salvifico CHRISTI signatæ nomine gentes
Insimul & totus sumpsit lugubria mundus.
Ergo dein patrio funus de more paratur,
Aurato & postquam loculo sunt condita membra,
Impositum prodit corpus regale feretro,
Cui præfert veteres feralis pompa triumphos,
Occisosq; duces & vietas ordine gentes.
Ensem alij galeamq; ferunt, auroq; rigentem
Thoraca, & belli quæ cætera gesserat arma.
Ducitur & bellator equus, qui tempore longo
Nec libârat aquam, nec gramina carpserat ulla,
Demittens aures, gemitu ægraq; pectora rumpens,
Ægra adeò, ut rabie mox corriperetur acerbâ,
Et luctu invisam sibi lucem abrumperet ipse,
Quod nova iussa pati atq; alienas nollet habenas.
Tum sequitur cognata Ducum longo ordine turba,
Albani proceres, Epiri immersa juventus
Luætibus, & versis mœrens exercitus armis,

Chao-

Chaoniæq; nurus,& matres turbida palmis
Pectora plangentes parili comitantur honore.
Compita lamentis & fœmineo ululatu
Passim pulsa sonant, tristis fora planctus adimplerunt.
Postquam Nicoleo sacram pervenit ad ædem
Turba omnis, tumulo miserabile corpus in imo
Spemq; tuam pariter condunt, Europa, decusq;
O invictæ Heros! constant dum præmia cæptis
Fortibus, imperium & Cæsar Romanus habebit,
Non unquam memori tua laus intercidet ævo.
Ergò per astra Duce, super æthe-
ra tollite Musæ,

Cujus ab exequijs virtus venerabilis hosti
Extitit, & palmam peperit mors ipsa perennem.
Nam postquam adsertum magna cum laude pater-
num

Imperium liquit, vitæ statione peractâ,
Crudus & exemplò, renovat dum prælia, Turcus
Epiro potitur rursus vicitribus armis,
Bustirapi Thraces, divulso in frusta sepulchro,
Membra viri, sibi quisq;, in partes secta minutas
Abstulerunt, collo ut suspensa aut pectore ferrent,
Tanquam ijs Martia vis occultaq; causalateret,
Reddere quæ fortæ Martemq; accendere posset.

E

Et

Et panacea foret præsens discrimina contra.
O cœci! O fatui! Anticyrā non tollitur omni
Hic animi morbus, purgante aut pectora succo,
Nedum sarcophago cineres graveolente refossi
Vos animare queant. Cuiquamne iuerrita virtus
Atq; mares animi præda obtigit? Ipse duelli
Arbiter est DEUS, ille DEUS, clementia cuius
Cœlitus ad sancta hæc Epirotam arma vocavit,
Christicolis quò ferret opem, quò sumeret ultor
Insontitoties fusō pro sanguine pœnas.
Cui duo tota pares si post Europa tulisset,
Aut fâltem hunc plures servassent fata per annos,
Vivida nec virtus socijs deserta fuisset
Auxilijs, procerum at mentes pax almaligasset,
Jam dudum Scythiæ extremas glacialis ad oras,
Ultra Sauromatas Tanaisq; fluenta fugassent
Bistomios victis metuentes parcere Turcos,
Atq; ipso diram extinxent cum nomine gentem.
Astaliter visum terræ cœliq; Parenti,
Qui, cum jam populos de CHRISTO nomina nactos
Ob scelera ad pœnas traheret vindicta luendas,
Ho terræ eripuit jubar, ut fluere omnia retrò
Inciperent, & dira feri juga rursus obiret
Epirus Thracis, seq; & sua dederet olli.
Non fecus ac audax & inaudax ductor Achivūm.

Sify-

Sisyphides postquam fatalem surpuit æde,
Palladis effigiem, dextrâ contingere vittas
Virginis aggressus, tunc primùm Dardana luctu
Mœnia misceri, tunc ultima cernere Teucri,
Quam non mille prius poterant domuisse carinæ,
Tunc verti ex imo cœpit Neptunia Troja.
Nam populi res quando sui placatus amico
Respicit obtutu DEUS, & peccasse fatenti
Mitior, optatam vult instaurare salutem,,
Donat ei tutæ placidissima tempora pacis ,
Et mirâ virtute virum ac præstantibus ausis,
Qui sua restituat turbatis otia terris,
Terribiles discant quem formidare Tyranni.
At postquam vitijs hominum commota resœvit
Ira DEI, & vindex sumet Rhamnusia pœnas,
Heroas tollit, bella excitat, horrida bella,,
Stragibus innumeris cunctam evacuantia gentem,,
Æquor naufragijs complentia, cladibus urbes,
Cæde stuprisq; domos, humanis ossibus agros.
Tunc rigidæ curvum falces conflantur in ensim,,
Sarcula tunc cessant, abeunt in pila ligones,
Horrida tunc dumis squallent in arataq; rura.
Nullus honos Musis: loricis mutat Iberis
Pars hominum libros, & habetsus deq; Camænas.
Adde, quod omnes filet nisi quod jus dicitur ense.

Virtutis nam pulchra scelus fert nomina, patrat,
Quisq; quod allubuit. Tunc flammis templa creman-
Doctaq; Pegasidum latè sacraria fumant. (tur,
Cuncta sed expediet quis belli incommoda verbis?
Desinet antè dies, & merget in æquore currus,
Singula damnorum quàm prendere nomina possim.
Scilicet hæc hodiè est facies tibi, Teutona tellus,
Quæ quantâ ob bellum, miseranda vel hostibus ipsis,
Hac perculta tenus jaceas & fracta ruinâ,
Antè oculos interq; manus passim omnibus errat.
Non equidem, Scythicæ violens qui præsidet oræ,
Threiciamq; tenet Rhodopen, Hæmumq; nivolum,
Contemptor superū ferus ille hominumq; Tyrannus
Urbes Turca tuas ferro populatus & igni est.
Sed quod vel gravius multoq; nocentius ipso est,
Hostem alis abscondisq; sinu: tua viscera rodis
Impia, littoreofq; fibros imitata, virile
Ipsa adimis robur demens tibi, tristibus armis
Dum ruis, & proprium gaudes sorbere cruentum.
Hoc placet, exitium quod fert. ô tempora! versi
O mores! Quæ sanguineo te accincta flagello
Bellona instimulat? quæ te dementat Erynnis?
Nonne domos domibus collidere & urbibus urbes,
Et maculare suas fraterno sanguine dextras,
Cognatasq; acies se inter concurrere ferro,

Gran-

Grande nefas? tantisq; odijs prætexere Numen.
Pacis amans, sanctæ tum relligionis honorem?
Scilicet hoc dirus, celso qui triste Cometa
Æthere splendebat tres circiter ante duasq;
Ortus Olympiadas nobis portendit homullis.
Dura minabatur D O M I N U S peccata perosus,
Eventumq; habuere minæ. Nihilo minus omnes
Crimina criminibus cumulamus. De super iectus
Quò magis intentat DEUS & vehementius, hòc nos
Cornibus erectis magè contrà insurgimus illi,
Malleus incudem ceu verberet tundit inani,
Obducto ve velut callo, non Numinis ira
Nos domat aut urgens terret commune periculum,
Quò minus in culpas cœci exitiumq; ruamus.
O furor! ô omni pejor torpedo veterno!
Cur non excussa vitæ ratione prioris,
Pertæsi morum sequimur meliora deinceps?
Inq; DEUM, quanta est, revoluti mente, perosum.
Cor scelera, & puras gemebundi ad sidera palmas
Tollimus? & veniam noxæ te, C H R I S T E, rogamus?
Cur non fræna odijs immittere, ponere lites,
Pace, tot annorum bellum finire sequestrâ
Hos juvat, imperij quos est penes alta potestas?
Aut, si tantus amor, caput objectare periclis
Militiâ, famamq; ausis extendere pulchris,

Magnum operæ pretium fore, quis, nisi pectora ge-
stans

Obtusa, haud cernat, Scythici si barbara contra-

Prædonis conata, & habendi totius orbis

Regna sitim, maturè animos atq; arma pararent?

Gradivoq; Scholas aperirent, lecta juventus,

In quibus à puero bellandi disceret artes?

Bosphorei exemplis edocti Regis & astu,

Et veterum, sive urbs habuit quos alta Quirini,

Seu regio Macetūm, Persarum sive potentum,

Cunctorumq; adeò populorum, fortibus ausis

Æternæ sibi qui peperere encomia famæ.

Certè ita si fieret, (sapientum teste coronâ)

Densior utilium bello seges esse virorum.

Posset, & ad Magni præstantia SCANDERBEGI

Facta adspirantum, nec tam setolleret Ister.

Vertice sublimi, nec nostram invadere terram.

Auderet Geticus furor, & (si Numen amicum,

Inceptis fayeat, studium & commune juvandæ

Sit constans patriæ) conjunctis viribus istum.

Dehinc facile Ungaricis arcerent finibus hostem.

Libera fors etiam sub nostris Græcia signis

Mox ageret, campi q; Asiae, Judæa q; tellus,

Atq; Parethonij septemflua flumina Nili.

AT tu, quo sine nulla salus mortalibus ægris,
Aline DEUS, cuius pax & victoria donum est,
Et qui non facis ex animo, nec sponte volensq;,
Humanos reprimis dextrâ cum vindice fastus,
Tu Getici nostrâ prohibe cervice latronis
Sœvitiam, qui turpe putat non vivere rapto,
Cui semper cædes, semper sunt prælia cordi,
Qui nostrum sitit implacabilis usq; cruentem,,
Cœlifluamq; tuam è medio vult tollere legem.
Cumq; Ducum lumen, propugnaclumq; piorum,
SCANDERBEGUM olim dederis, qui publica Turcam
Commoda turbantem & miscentem fasq; nefasq;
Repressit toties & abegit nubila belli,
Nunc etiam Heroas da promptos mente manuq;,
Inq; tui curam populi consurge tuendi.
Respice Teutonico quot adhuc civilis Enyo
Det clades dederitq; solo trieteridas octo,
Et post bellorum tam annosa incendia, totq;
Excisas ferro gentes eversaq; regna,
Fac, bone, compositis mitescant secula bellis.

F I N I S.

Coll. diss. A. 82, misc. 53